

Podsumowanie trzech paneli w ramach Konferencji „Adwokat dla rodziny. Interdyscyplinarne ujęcie dobra dziecka” – 5 czerwca 2024 r.

Panel pierwszy

Moderatorami I panelu były: **adw. Katarzyna Lauritsen** oraz **adw. Dominika Tomaszewska** z sekcji prawa rodzinnego przy ORA w Warszawie.

Temat I Panelu dotyczył: „Opinii sądowych w sprawach z udziałem dzieci jako istotnego dowodu w postępowaniach sądowych”.

Prelegentami byli: adw. dr Katarzyna Gajowniczek-Pruszyńska, SSO Aneta Szwedowska, SSO Ewa Ważny, biegła Paulina Wnukiewicz, biegła Grażyna Helszer oraz adw. Małgorzata Tyszka – Hebda.

Adw. dr Katarzyna Gajowniczek -Pruszyńska, wicedziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie rozpoczęła I Panel od prelekcji pt. *„Organy ścigania wobec pokrzywdzonych dzieci a ocena opinii biegłych”*.

Następnie, SSO Ewa Ważny – sędzia z Sądu Okręgowego w Gdańsku oraz Prezes Stowarzyszenia Sędziów Rodziny w Polsce wraz z **SSO Anetą Szwedowską** (Sąd Okręgowy w Warszawie, Stowarzyszenie Sędziów Rodziny w Polsce) wygłosiły prelekcję nt *„Opinie biegłych w sprawach rodzinnych, rozwodowych i nieletnich w praktyce sądu okręgowego – I i II instancja”* podczas to której zwróciły uwagę na to kiedy w sprawach rodzinnych, nieletnich czy rozwodowych dopuszczają dowód z opinii biegłych sądowych lub OZSS, jakich informacji oczekują w opiniach od biegłych sądowych czy specjalistów z OZSS, w jakich sytuacjach dopuszczalne jest uzupełnienie opinii w sprawie, zarówno z perspektywy Sądu Okręgowego I jak i II instancji.

W następnej części panelu wystąpiły razem biegła sądowa Paulina Wnukiewicz oraz biegła sądowa Grażyna Helszer, które opowiedziały w ramach tematu: *„Dobre praktyki opiniowania sądowego w sprawach rodzinnych z perspektywy biegłego psychologa i pedagoga”* jak wygląda badanie dzieci i rodziców przez biegłe sądowe na zlecenie sądu, na co zwracają uwagę biegli podczas badania, jakimi metodami diagnostycznymi posługują się, jakie znaczenie w badaniu mają testy psychologiczne, na co w opinii biegli powinni zwrócić uwagę, jakie zastrzeżenia do pracy biegłych i opinii najczęściej mają strony postępowania sądowych.

Pod koniec panelu wystąpiła adw. Małgorzata Tyszka – Hebda, która z perspektywy adwokata – praktyka w sprawach rodzinnych i rozwodowych opowiedziała o problemach wymiaru sprawiedliwości w ww. postępowaniach sądowych i o *„kwestionowaniu opinii sądowych w sprawach rodzinnych i rozwodowych przez adwokata”*.

Podsumowanie I panelu przez adw. Dominikę Tomaszewską:

System związany z opiniowaniem sądowym jest niedoskonały już od wielu lat, a to przede wszystkim z uwagi na długie okresy oczekiwania zarówno na same badanie dziecka i rodziców, jak i na opinię. W pierwszej kolejności, należałoby znacznie przyspieszyć postępowania sądowe z udziałem dzieci, gdyż dobro dziecka, wymaga często szybkiej reakcji czy to ze strony sądu czy też innych instytucji.

Prelegenci zwrócili uwagę na konieczność zmian legislacyjnych i rozwiązań systemowych, kładąc nacisk na konieczność przyspieszenia oczekiwania na opinię oraz zainteresowania zawodowo opiniowaniem środowiska biegłych i specjalistów OZSS.

Panel drugi

Drugi panel Konferencji zorganizowany przez Sekcję Praw Dziecka był zatytułowany "Zdrowie psychiczne dzieci - rola adwokata." Panel został poświęcony rozważaniom nad tym jak dorośli, a w szczególności pełnomocnicy, reprezentanci dziecka i obrońcy powinni wykonywać swoją pracę tak, aby chronić małoletnich. W tej części Konferencji wypowiadali się specjaliści i specjalistki zajmujący się wsparciem i ochroną zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w różnych profesjach.

Jako pierwsza zabrała głos dr Marta Niedźwiecka – lekarz psychiatra, która wyjaśniła, z jakim problemami, chorobami i zaburzeniami mierzą się najczęściej dzieci i młodzież. Pani Doktor podkreśliła, że skutkiem krzywdzenia dzieci mogą być zaburzenia osobowości dlatego bardzo ważna jest ochrona dzieci, aby zapewnić im jak najlepsze warunki rozwoju.

Wystąpienie pod tytułem "Sposoby przeciwdziałania kryzysom zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży" zostało wygłoszone przez **Panią Renatę Szredzińską - Prezeskę zarządu Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę**. Prelegentka zwróciła uwagę publiczności na to, w jaki sposób Fundacja wspiera dzieci i młode osoby w przeżywaniu różnego rodzaju kryzysów. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę prowadzi m.in. sieć Centrów Pomocy Dzieciom, gdzie udzielana jest bezpłatna pomoc dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem. Telefon zaufania pod numerem 116 111 działa całodobowo. Warto dodać, że telefon zaufania jest również dostępny w określonych godzinach dla dzieci posługujących się językiem ukraińskim oraz rosyjskim. Jedną z refleksji, która pozostała po prelekcji Panią Renatę Szredzińskiej jest to, że aktualnie główną formą przemocy doświadczających przemocy jest przemoc rówieśnicza.

Doktor Grzegorz Wrona – przewodniczący Zespołu do spraw analizy zdarzeń, na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w wystąpieniu "Zmiany w prawie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej" zwrócił szczególną uwagę na wzrost spraw związanych z zakładaniem Niebieskiej Karty. Co więcej, przedstawiając bliżej ostatnie zmiany w przedmiotowej ustawie doktor Wrona wskazał na to, że ustawa obowiązuje każdego, kto stosuje przemoc wobec małoletniego. W konsekwencji katalog osób, które są określane mianem "sprawcy" jest nieograniczony, bowiem każdy kto dopuszcza się wobec małoletniego przemocy staje się "sprawcą". W rezultacie wprowadzenie definicji "świadka przemocy domowej" dotyczy nie tylko osoby, która nie tylko widziała przemoc domową, ale także tego kto ma wiedzę o jej dopuszczaniu się. Wreszcie, ustawa wprowadza przepis zgodnie z którym, każde dziecko które było świadkiem przemocy domowej jest pokrzywdzonym.

W ostatnim wystąpieniu **Dorota Hildebrand Mrowiec, Sędzia Sądu Rejonowego w Zamościu** należąca do Stowarzyszenia Sędziów Rodziny w Polsce przedstawiła swoje stanowisko na temat "Roli adwokata w sprawach dotyczących dzieci z perspektywy sędziego". Z perspektywy sędziego w sprawach sądowych które dotyczą dziecka, samo wsparcie merytoryczne adwokata to za mało. Niezbędne są także odpowiednie wycucie, uniwersalne kompetencje miękkie jak skuteczność w komunikacji i negocjacji, odporność na stres a także empatia. Adwokat powinien być siłą napędową mediacji, która jest alternatywnym sposobem rozwiązywania sporów i dostrzegać ich potencjał. W sprawach rodzinnych adwokat powinien koncentrować się na dziecku i przedstawiać rozwiązania, które promują współpracę między rodzicami. Sędzia i adwokat swoim profesjonalizmem powinni wskazać rodzicom właściwy kierunek w jakim powinni dążyć, by znaleźć rozwiązanie które uwzględni potrzeby klienta zapewniając jednocześnie stabilne i korzystne warunki dla dziecka. Podnosiła

również jaką ważną czynnością jest dla sędziów wysłuchanie dziecka, które nie jest dowodem w sprawie rodzinnej. Ma ono na celu ustalenie zdania dziecka w sprawie, która go dotyczy i wydanie rozstrzygnięcia zgodnego z jego dobrem.

Panel moderowała **advokat Karolina Marszałek – przewodnicząca Sekcji Praw Dziecka** specjalizująca się w sprawach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, takich jak rozwód czy sprawy dotyczące kontaktów rodziców z dzieckiem. Advokat Marszałek w swoich wypowiedziach niejednokrotnie podkreślała konieczność dbania o dobro dzieci, które było punktem styczności każdego z wystąpień.

Panel trzeci

Podczas panelu „Zdrowie psychiczne dzieci – ujęcie interdyscyplinarne”, którego organizatorem był Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji UW, głos zabrali: dr Teresa Jadczyk-Szumilo (Centrum Psychologiczne ITEM, Polski Instytut Traumatyczny), dr Szymon Wójcik (Wydział Stosowanych Nauk Społecznych UW, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę), dr Honorata Czajkowska (Zastępczyni Kuratora Okręgowego we Wrocławiu), Jakub Ciulkin (Ogólnopolskie Stowarzyszenie Specjalistów OZSS, Kierownik Opiniotwórczego Zespołu Sądowych Specjalistów przy Sądzie Okręgowym w Radomiu) oraz Ewa Zatorska (Fundacja TVN).

Dyskusję prowadziła prof. Magdalena Szafranek (Wydział Stosowanych Nauk Społecznych UW).

Paneliści odnosili się do takich zagadnień jak wpływ traumy wczesnodziecięcej na życie człowieka i konsekwencje takich doświadczeń dla zdrowia psychicznego w życiu dorosłym. Uczestnicy konferencji mogli się także zaznać z wynikami badań Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę dotyczącymi skali zjawiska przemocy wobec dzieci i młodzieży w Polsce. Z kolei obecna kurator zawodowa przedstawiła swoją perspektywę w obszarze pedagogicznych i psychologicznych konsekwencji przemocy domowej u dzieci.

Uwaga uczestników została też zwrócona na wyzwania opiniowania OZSS dla zdrowia psychicznego dzieci. Ciekawym akcentem panelu była prezentacja działań Fundacji TVN, dotyczących współpracy i działań na rzecz ochrony zdrowia psychicznego dzieci.